

STUDENTEN-WEEKBLAD.

Redacteuren: G. J. van den Broek, L. Doedes, G. D. Jordens,
J. F. Ligtenberg, Ch. J. I. M. Welter.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is /3,50, bij vooruitbetaling /3,— per jaar.

De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

UITGEVER:
J. WALTMAN Jr.
DELFT.

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.

Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Oostindische Dames en Heeren uit
den tijd der Compagnie.

LEZING

gehouden door Prof. Mr. HEERES in de Indologische
Vereeniging.

Na in korte, krachtige trekken het ontstaan van de beroemde Vereenigde Nederlandsche Geoctroyeerde O. I. C. en de uitbreiding van haar gebied te hebben geschetst, ging Z. H. G. over tot het teekenen van toestanden en personen in het centrum van gezag der Compagnie, het in 1619 gestichte Batavia. En dat Z. H. G. dat deed door citaten uit archiefstukken uit 17de en 18de eeuw afkomstig en in de eigenaardige, in onze ooren dikwijls zoo grappige, quasi-deftige taal dier dagen, gaf aan die schetsen een heel bijzonder cachet.

Betrekkelijk spoedig na de stichting van Jakatra heerschte er in de nieuwe stad Batavia orde en regel, dank zij het organiseerend talent van geniale Gouverneurs-Generaal als Coen en van Diemen.

Het belangrijkste element in de Bataviasche samenleving der 17de eeuw, was het ambtenaars-element, waartoe zoolwel de Raden van Indië als deurwaardersklerken werden gerekend.

Bijzonder interessant was, wat spreker verhaalde omtrent het leven van de ongetrouwde ambtenaren der Compagnie (de meesten waren ongetrouwd) tot den rang van opperkoopman inclus, menschen dus in den leeftijd van 17 tot 40 à 50 jaar. Zij allen moesten wonen binnen het kasteel te Batavia in zijn onmiddellijke omgeving, waar „bequame woningen ende slaepplaatsen” waren gebouwd en moesten eten aan de „grootte off generale taefel”.

Om half zes moest ieder opstaan en na het morgengebed gedaan te hebben „mitsgaders handen en aengezicht gereinigt” te hebben aan het werk gaan tot het ontbijt, om half acht, sullende de ontbijt gehouden worden staende, metter haest, uytterlijk niet langer als een half uur. Dan werd weer gewerkt tot het „noenmael”. Ieder ambtenaar moest „de handen gewassen synde, in modestie ende stillichheit op sijn behoorlijke plaetse aansitten.” Vóór het gebed mocht „niemant in de schotels tasten ofte hem tot eten begeven”. Blijkbaar niet veel vertrouwen stellende in de beschaving der ambtenaren vonden G. G. en Raden het noodig een Reglement op de „gemeene” tafel vast te stellen, dat allervermakelijkste zeer gedetailleerde voorschriften behelsde. „Een yder solhem onthouden van sich in het eten met overreycken, grijpen, scheuren als anders ongemanierd ofte honts te gedragen, maer sal elck te vreden wesen, met hetgeen voor hem staat.” Na het diner ging men weer aan 't werk tot 6 uur, waarna men vrijaf had. Op een daartoe gegeven sein moest „een yder sich na sijn rustplaetse voegen ende in aller stillichheit ter slaep begeven.” De vrije tijd schijnt niet erg stichtelijk te zijn doorgebracht blijkens de herhaalde bepalingen tegen „vloecken, sweeren, spreecken van oneerbare ofte schandeleuze woorden, blasphemie ofte godslasteringen.” Als gevolg van dat „vloecken, sweeren” enz, schijnen ook rapier of degen nog al eens getrokken te zijn tusschen de dienaren der Edele Compagnie.

Ook aan Bacchus schijnt vrij druk te zijn geofferd, naar men ten minste zou opmaken uit het volgende, van den Gouverneur-Generaal Coen afkomstig:

„Alsoo de dronckaerts haer niet en schaemen, vol ende „sat sijnde soodat sij qualyck gaen off staen en connen, „te loopen tot groote schande van haer selfs ende bespotinge der Nederlantse natie; soo verstaen d' Ed. Heeren „Gouverneur-Generaal ende sijne Raden, dat seeckere „blocken hier ende daer in de principaele straeten gemaect „sullen worden, daer soodanige droncken schantvlecken „sullen ingesloten en de sitten gelaten, totdat sij te degen „sijn benuchterd.”

„Eerlijke tijdcortingen” schijnen er toenmaals in Batavia niet veel te zijn geweest. Zeer geliefkoosd waren hanengevechten met de daaraan verbonden weddingschappen. Later oordeelden Gouverneur-Generaal en Raden dit „om veele consideraties te wesen een deugte van seer schadelijke gevolgen” en verboden ze. Daar het verbod niet hielp, exploiteerde de Hooge Regeering dien hartstocht en hief belasting van dit amusement.

Een alleraardigst vermaak moet geweest zijn het „gans-trekken”. De kop van een gans werd met vet ingesmeerd en het dier daarua aan zijn pooten opgehangen. Er onder door rijdende of varende, moest men het dier den kop aftrekken. „In deze actie had men een sonderlingh behagen ende welgevallen.”

Hoe langer Batavia bestond hoe uitgebreider haar ambtenaars-wereld werd, maar naast deze ontwikkelde een andere kring, die der burgers, waaronder er waren die groote rijkdommen bezaten, zij het dan ook dat die meestal op minder eerlijke wijze waren verkregen. Langzamerhand werd het bestelen der Compagnie zoo'n gewoonte, dat men het niet meer als bedrog beschouwde en die emolumenten begreep onder den euphemistischen naam van „middelen van bestaan.” (!) Maar bij het opnoemen van zooveel wat minder goeds was, bij de mannen in ons Indië der 17de eeuw kan het geen kwaad, te wijzen op den moed, de taaie volharding, energie en werkkraft dier zelfde mannen die Nederland groot hebben gemaakt daar in 't Oosten.

Was de 17de eeuw een tijd van strijd, die verslapping en zwakheid tegenhield, de 18de eeuw was een tijdperk van verslappende weelde, in zich dragende de kiemen van een toekomstige ondergang. Uiterlijkheden waren noodig, om inwendige zwakheid te verbergen.

Uit de 18de eeuw dateeren de voorschriften die de leefwijze van ambtenaar en burger, buiten en binnenshuis tot in de kleinste details regelen, de zgn. „reglement tegen pracht en praal.”

Vooral schijnt zich de Hooge Regeering geergerd te hebben aan het gebruik van „kieppesollen” (parasols) die men zich door slaven boven het hoofd liet hangen. Aan ieder, behalve den leden van den Raad van Indië, werd zulks verboden. Ook de weelde bij begrafenissen en de overtollige luxe in karossen werd noodig gevonden te worden beteugeld.

Zeer uitvoerig is een reglement op pracht en praal van December 1754, gericht tegen de „onverdragelijke trots en opgeblazenheid van de bewoners van Batavia, die haar zelve vergaten en alles in het werk stelden om de eerste minister voorbij te streeven in alle uyerlijkheden”. Belachelijk lijken ons de bepalingen toe op fluweelen laken of zijden kleeding met of zonder passement enz. enz. Het feit alleen, dat de Hooge Regeering haar tijd besteedde aan dergelijke zaken, prouweert niet voor den geest des tijds.

Voor alles was geregeld de titulatuur der hoogere en lagere ambtenaren. Ieder ambtenaar had zijn titel, van af den G. G. die zich mocht verheugen in den titel „Excellentie”, tot de mindere goden, die zich met een bescheiden „D'edele” moesten vergenoegen. Niemand zal echter willen

beweren, dat de titulatuur er in den loop der tijden op vereenvoudigd is.

Tot slot gaf Z. H. G. een gemakkelijke beschrijving van een avondreceptie bij den Gouverneur-Generaal. De G.-G. ontvangt zijn gasten op de stoep zittende, en zoodra de gasten zijn gearriveerd zegt Zijne Excellentie: „Vrienden, trekt je rokken uit.” Daarop gaan de vrienden zitten, natuurlijk volgens rang. Er wordt wijn gepresenteerd en de G.-G. stelt een „conditie” (dronk) in op „de Vrouwen haar gezondheid.” Niemand mag spreken dan met zijn buurman in de rij terwijl de G.-G. alleen spreekt met den hoogst aanwezigen in rang.

De schrijver, aan wien dit ontleend is, besluit met de gerechte klacht „en in diervoegen passeert de Heer Generaal alle avonden zijn tijd.” C. W.

Openbare Vergadering van de S. D. P. C.

op Dinsdag den 7^{en} Maart in Stads Doelen.

Spreker: P. L. TAK.

Onderwerp: Gemeente-politiek.

I

De algemeene waarheid dat wij leven in een tijd van omwenteling, en wel van eene zeer bijzondere omwenteling, is reeds dikwijls besproken. Terwijl het nu ongetwijfeld zijn nut heeft de ontwikkeling van het kapitalisme theoretisch na te gaan, is het bij afwisseling toch ook zeer belangrijk, eens een greep te doen in de praktijk. En vooral nu kan dat nuttig zijn, hier in Delft, waar een zetel in den gemeenteraad open staat en eerstdaags verkiezingen zullen plaats hebben.

De moderne industrie bracht mee de oopenhooping van veel menschen in een klein bestek. Daardoor ontstonden nieuwe behoeften. Om hierin te voorzien moest men oude denkbeelden laten gaan en nieuwe aanvaarden. De nieuwe denkbeelden, eenmaal ontstaan, riepen een geheel nieuwe praktijk in 't leven. We zien dan ook in onzen tijd een wassende belangstelling in zaken de gemeente betreffende.

't Eerst is dit merkbaar in Engeland. De nijverheid had zich daar reeds vroeg zeer sterk ontwikkeld en groote massa's menschen naar de fabrieksplaatsen gedreven. Die menschen moesten gehuisvest worden, men pakte ze samen in hooge woningen, in kleine ruimten. De gevolgen bleven niet uit: de algemeene gezondheids-toestand werd slecht, epidemiën braken uit en vonden de voorwaarden aanwezig om vreeslijk om zich heen te grijpen. Vooral pokken. Maar niet alleen in arbeiderswoningen vertoonde zich de ziekte, ook de bewoners der ruimere en deffige huizen bleven niet vrij. Vandaar dat de heerschende klassen wel genoodzaakt waren maatregelen te nemen in 't belang der openbare gezondheid. De eerste wet in 't belang der gezondheid vinden we in Engeland in 't jaar 1835. Dit was het begin, en de bewust-wording der arbeiders werkte krachtig mee dat het bij dit begin niet bleef.

Wat was vroeger, in vorige eeuwen de gemeente? Een coöperatief verband vooral van de gilden, waaruit de regeeringen kwamen. De regeeringen steunden dus in de middeleeuwen op den arbeid. Na de storing die de tachtigjarige oorlog in het maatschappelijk leven was, kwam een opbloei van den handel, die spoedig ook grooten invloed verkreeg in het bewind, en 't eigen voordeel daarmee in den regel vlijtig heeft behartigd.

In 't begin van deze eeuw volgde de gemeente de heerschende denkbeelden volgens welke ook de staat handelde, n.l. die van onthouding. Volgens die leer was de staat enkel overheid, die had te zorgen voor veiligheid en orde, en die als politie-maatregel zich met armerzorg inliet. De staat deed verder nog wat onmisbaar was, zorgde voor brandweer, voor pesthuizen, ziekenhuizen enz. Voor de rest volgde men het „laissez faire” van dien tijd, in verwachting van de groote harmonie die naar men meende komen moest door vrije werking der maatschappelijke krachten, en . . . die niet kwam.

Dit stelsel is gaan wankelen toen het kapitalisme kwam in een phase waarin regeling betreffende den arbeid noodig bleek. Toen kwam allereerst de bescherming van de gezondheid en toen kwam ook het begin van 't gemeentelijk bedrijf. Dat deze dingen veroorzaakt werden door de maatschappelijke noodzakelijkheid blijkt uit het voorbeeld van Glasgow, welke gemeente bovenaan staat op dit gebied, en waar de meeste regelingen toch werden tot stand gebracht door eene conservatieve gemeenteraad.

De toestanden brengen de verbeteringen mee. Spr. herinnert zich den tijd dat men verkondigde: de gemeente mocht geen bedrijf ondernemen waaraan risico verbonden

was. Toen men echter zag dat het gemeentelijk bedrijf voordeelen kon opleveren zei men: de gemeente mag wel bedrijven exploiteeren, maar alleen zulke die uit hun aard monopolies zijn. Nu gaat men alweer veel verder. Amsterdam heeft nu zelfs gemeente-kleermakerijen (voor de kleeding van politie-agenten). Vele gemeenten exploiteeren veerponten. Toch zijn kleedermakerijen noch veerponten uit den aard monopolies.

Nu is een leer ontstaan, die een apart vak van studie is gaan uitmaken: het gemeentelijk socialisme of de „Kommunal-wissenschaft” zooals men in Duitschland zegt. Zij zoekt steeds volledige beantwoording van de vraag naar welke regels gemeenten, en vooral groote gemeenten, zich moeten richten.

De behoeften der groote gemeenten zelven wijzen den weg, en baren de leer. Het voorbeeld der groote gemeenten wekt navolging van de kleinen, en de leer vindt haar weg naar de kleinere gemeenten en roept daar een overeenkomstige praktijk in 't leven.

Uit de behoefte ontstaat voorziening; uit de voorziening de leer; uit de leer de toepassing, overal, ook waar de behoefte niet zoo sterk gevoeld wordt.

Terwijl hier te lande het eerste gemeente-program (dat der S. D. A. P.) van 't vorige jaar dagteekent, is in Engeland reeds in 1889 een ontworpen door de socialistisch-getinte radicalen van Londen.

Natuurlijk is er tegen de nieuwe opvatting van de taak der gemeente veel oppositie. Er zijn er bijv. die bang zijn voor het toenemen van het aantal ambtenaren. Het zijn de menschen die in iederen ambtenaar zien iemand die het volk uitzuigt. Dit sprookje verdwijnt echter gaandeweg wel. Nu bijv. Amsterdam reeds 6 bedrijven exploiteert, zonder klachten over de ambtenaren, wordt de grond aan die bangheid ontnomen. In de particuliere groot-industrie zijn trouwens ook evengoed meer en meer employés noodig.

De oppositie berust voor 't grootste deel bij enkele aanhangers van het oud-liberalisme, waarvan de heer Van Houten zich in ons land de vertolker heeft gemaakt. Zij willen zooveel mogelijk het beginsel van de gemeentelijke autonomie in boeien slaan.

De andere vijanden zijn degenen, die geïnteresseerd zijn bij groote particuliere ondernemingen, en dus ongaarne de gemeentelijke exploitatie zien uitbreiden.

In welke richting ontwikkelt zich het gemeentelijk leven, en welke beteekenis heeft die ontwikkeling voor de burgers, en vooral, voor de arbeiders? Welke plichten vloeien hieruit voort voor de arbeiders en hun partij?

De gemeente ziet meer en meer als haar taak: groote bedrijven aan de particuliere exploitatie te onttrekken. In Amsterdam deed men dit reeds met verscheidene bedrijven. Nu is die onttrekking aan den particulieren eigendom in het eerst nog wel niet volkomen, want het voor de overname benoodigde geld wordt verkregen door de uitgifte van obligatiën. Maar deze worden afgelost en binnen 40 à 45 jaar zal de gemeente Amsterdam alleen eigenares zijn.

Ook in het buitenland werd op dit gebied reeds veel verricht. In Duitschland worden de gasfabrieken voor meer dan de helft gemeentelijk geëxploiteerd (in ons land ongeveer 40).

In Engeland, waar macht en invloed van het kapitaal zeer sterk zijn, is over 't algemeen heftig verzet tegen de nieuwere gemeente-politiek. Maar er zijn uitzonderingen, zoo is bijv. in 1807 reeds in Manchester door de gemeente een gasfabriek opgericht, welke het gas moest leveren voor de straatverlichting. Dit werd beschouwd als een geoorloofde maatregel in 't belang der veiligheid. Toen nu ook particulieren gaarne gas wilden gaan gebruiken, besloot de gemeente in 1825 ook aan hun te gaan leveren.

Overal waar de gasfabriek in Engeland in gemeente-exploitatie kwam, daalde de gasprijs van af 9 à 11 cent tot 4½ à 5 cent per M³. De laatste prijs wordt in ons land betaald in de gemeenten Groningen, Leiden en Utrecht. Waar het gas, in gemeentelijk bedrijf gefabriceerd, niet goedkoop werd, is dit gewoonlijk te wijten aan slechte administratie.

De goede gevolgen van gemeente-exploitatie zijn talrijk. Goede straatverlichting, voordeel voor de gemeente, betere toestanden voor de in 't bedrijf werkzame arbeiders. Op al deze dingen kunnen de arbeiders zelf, deelnemende aan de verkiezingen, veel invloed uitoefenen.

Vóórdat de telefoon in Amsterdam door de gemeente geëxploiteerd werd was het aantal abonneenten nooit meer dan 1800, na de naasting steeg het in ruim 3 jaren tijds tot tweemaal zooveel. Ook kan de telefoon nu voor de abonnées veel goedkooper worden, daarenboven voordeelig voor de gemeentekas.

(Wordt vervolgd.)

Bekend genoeg!

Wat de bourgeoisie toch goed op de hoogte is van de socialistische denkbeelden!

Eenigen tijd geleden, nadat in de Tweede Kamer over Indische toestanden en financiën was gesproken en Van Kol daarvan het zijne had gezegd, schreef de „Rotterdammer”, in het Kameroverzicht dat wat Van Kol in 't midden gebracht had door haar niet behoefde te worden vermeld, omdat de denkbeelden van den afgevaardigde uit Enschedé den lezers genoegzaam bekend waren!!

Nu haalt „de Telegraaf” iets even fraais uit. Men weet dat Zaterdag 11. Van der Goes zijne colleges opende als privaats-docent aan de Amsterdamsche Universiteit, en dat dit geschiedde met eene rede over „de Arbeidskracht”. De reporter van „de Telegraaf”, blijkbaar niet gunstig genoeg gezeten om den spreker te verstaan, of niet capable hem goed te volgen, laat het bij een onafgemaakt verslag en besluit met de woorden:

„Op deze wijze ging Spr. voort. Wij mogen de denkbeelden van den heer Van der Goes als genoeg bekend veronderstellen om hem verder te volgen.”

Die knappe bourgeoisie! Waarom Van der Goes eigenlijk colleges gaat geven als wat hij te zeggen heeft al zóó bekend is, zelfs bij de Telegraaflezers?!

Q. S.

Polemiek.

V. d. Br. wekt in 't vorig nummer van dit blad op tot polemiseeren. Niet degenen die nog nooit, of zelden, in openbaar debat zich mengden wil hij aansporen zich in 't strijdperk te begeven. Dat is dikwijls genoeg beproefd, meent hij, en 't heeft nooit geholpen. Er is nu eenmaal een massa, zoo inert dat zij zich van alles laat zeggen en laat vóorschrijven, zonder er ooit met de pen op te reageeren. Maar tot de gewone medewerkers van 't Weekblad richt hij zich. Daar staan, zegt hij, allerlei uitingen van verschillende soort naast elkaar, goedig-weg, kalmpjes; van strijd tusschen de schrijvers onderling geen sprake; ieder zegt wat hij te zeggen heeft en laat den andersdenkende evenzoo doen, zonder hem te bestrijden.

't Is waar, maar... 't is begrijpelijk: De gewone medewerkers van het S. W. kennen elkaar zóó, zijn ook vroeger voor 't meerendeel reeds zoo dikwijls in polemiek met elkander geweest, dat ze elkaars uitingen geheel begrijpen en elkaars bezwaren tegen die uitingen wederkeerig nageenough nauwkeurig kennen. Hun ontbreekt de prikkel elkaar voortdurend te bestrijden. Van hen is nu geen levendige onderlinge polemiek te verwachten, tenzij een van hen eens iets zeer bijzonders schreef wat een ander van de groep sterk verwonderen kon.

Maar polemiek moeten wij krijgen van anderen.

Er zijn onder de studenten velen die principieele bezwaren moeten hebben tegen menig artikel dat hier geschreven wordt. Waarom hooren we van die menschen nooit iets?

Ik noem een paar categorieën. In de eerste plaats is het ieder bekend dat te Delft bestaat eene afdeeling van den Bond van Christen-Studenten. De adhaerenten daarvan trachten, zij 't op bescheiden schaal, voor hunne overtuiging propaganda te maken, getuige hunne jaarlijksche vergadering voor jong-studenten. In strijd met hunne meeningen is menig weekblad-stuk. Nooit reageeren ze. Waarom niet? Nooit schrijven ze een zelfstandig artikel ter inleiding of ter verdediging van hun standpunt. Waarom niet?

Ten tweede: We hebben op de laatste Debating-vergadering ontdekt dat in ons Corps een paar land-nationalistators zijn. Van hen merkten we, behalve door hun optreden op dien avond, nog nimmer iets. Toch zullen ze hunne denkbeelden wel der moeite waard achten om over te polemiseeren. Op de bedoelde vergadering kon slechts met een enkel woord over de land-nationalisatie worden gesproken, kon dat onderwerp zelf niet tot zijn recht komen. Waarom maken ze het niet eens tot een onderwerp van openbare discussie?

En zoo zijn er wel meer. Er zijn onder ons wel die geneigd zijn het liberalisme aan te hangen. Waarom plaatsen ze hunne opinie niet eens tegenover die der socialistischen?

Wanneer wij nooit iets van deze groepen hooren, wat moeten we dan van hunne houding denken?

A.

„Bij de Plaat.”

Ik heb hier het „Studenten-Weekblad” voor mij en dat stemt me treurig. Want van dit blad ging een bekoring voor mij uit om z'n frischheid, die heerlijk aandeed en waarachtig, daar begint me een soort Eigenhaard- of Gartenlaube-liefhebber zich uit z'n graf op te richten! Ik had altijd gehoord dat het een fatsoenlijke doode paste te zwijgen als z'n woonplaats, maar deze onfatsoenlijke dito gaat me daar z'n somber gegalm uitstorten in de kolommen van ons Weekblad! en dan nog wel onder den titel „Moderne Kunst”. Ik heb wel eens gehoord van menschen die op zeer hoogen leeftijd kindsch werden, maar dat ze dan hun gedaas uitgaven voor „Moderne Kunst”, dat is voor mij tenminste hyper-modern!

Wanneer uw stukje, meneer G. D. J. gestaan had in Eigenhaard, Gartenlaube, Schorers-familiënblatt (zaliger nagedachtenis) enz. onder den titel „Bij de plaat”, dan had waarschijnlijk ieder het overgeslagen, behalve misschien een of ander oud wijf met een stoof, maar nu de redactie van het Weekblad dit stukje geplaatst heeft met den wijschen titel „Moderne Kunst”, nu is menigeen bitter teleurgesteld en onder die teleurgestelden behoort ik ook! Ik zou niet tegen uw geschrijf opgekomen zijn wanneer ik er niet in zag een aanranding zoowel van de degelijke frissche geest van ons Weekblad als van een ferme krachtige kunstuiting als de „Simplicissimus” is! Waarlijk meneer G. D. J. uw geleuter over de teekeningen in „Simplicissimus” is overbodig, de titel van het blad moest het u al genoeg zeggen en anders,..... sla eens een jaargang of twee geleden op, daar zult u een zeer kostelijke parodie vinden op wat u voor „Moderne Kunst” uitscheldt. De serie artikelen „Bij de plaat” zal u misschien beter bewijzen hoe zot u zich gedraagt, dan ik ooit vermog te doen.

Tot 't genoegen

J. M. GRITTERS DOUBLET.

D e.

Opgedragen aan den heer Gritters Doublet.

Al wie met mij het „Bij de Plaat” van den heer Gritters zal gelezen hebben, zal met mij overtuigd zijn van de grappigheid er van; maar waar hij minder vermoeden van zal hebben is: van de Don Quichotterie, die er in steekt.

't Groote argument van den heer Gritters tegen mijn stuk is dan wel de titel, immers al 't andere heeft hij niet noodig geacht te argumenteeren, veeleer heeft hij nog eens „Simplicissimus” aanbevolen om 't gekke van zijn titel te doen uitkomen. Over 't stuk zelf wordt niet anders gesproken dan dat het geleuter is, zot en overbodig en daarmee uit.

Nu zou ik mij even gemakkelijk van 's heeren Gritters stuk kunnen afmaken door te zeggen dat het Don Quichotterie is en hem te verwijzen naar het bekende Spaansche boek; maar het lust mij de vergelijking eens een beetje uit te spinnen.

De zaak is deze. Toen mijn stukje van de vorige keer af was stond er oorspronkelijk boven „Simplicissimus”; maar 't kwam mij later beter voor er boven te zetten „Moderne vreugd”. Ik ging dus naar Waltman en vroeg het te mogen veranderen. Nu staat bij Waltman in den winkel onze corpsmaagd en die corpsmaagd is heel mooi. Geen wonder dus dat ik met den heer Waltman en een vriend in druk gesprek kwam over die corpsmaagd, dat ik diep doordrongen werd van de mooie vorm der forsche dijen, van de hooguit opgeheven houding van den rechterarm, van 't rustige gelaat; maar vooral van dien rechterarm, die u de spiegel doet zien of ge wilt of niet. En onder dien indruk weet ik nog heel goed, hoe ik dat „kunst” noemde.

Toen ik den Vrijdag daarop 's morgens 't weekblad kreeg herinnerde ik mij op eens dat ik den titel van mijn stuk had willen veranderen. en; o ja! dat 's waar ook: onder 't gesprek over de corpsmaagd had de bediende mij de drukproef overgereikt en ik wist nog dat ik „Simplicissimus” had doorgekrast en „Moderne —” had neergeschreven; maar verder Ik sloeg 't blad op en zag staan: „Moderne kunst” waarop ik mijzelf natuurlijk hartelijk heb uitgelachen. Daarom mijnheer Gritters „Moderne kunst” boven dat ding is onzin, reine onzin.

Iedereen kan zich nu dunkt mij wel voorstellen dat ik nog veel harder heb moeten lachen bij het overlezen van 't stuk des heeren Gritters.

Immers deze stormt daarin zoo nijdig als hij maar kan op een schrijffout los, meenende dat dit waarlijk ernstig is gemeend. Is dat nu Don Quichotterie of niet? Noemt gij dat nu niet tegen windmolens vechten?

Maar 't wordt nog mooier als de heer Gritters zich teleurgesteld voelt; wel dat zal waarachtig wel waar zijn. Ik geloof dat Don Quichot zich ook teleurgesteld gevoelde toen hij door de molenwiek met paard en al in de sloot werd geworpen; maar een ding had die ridder toch voor boven den heer Gritters en dat is zijn optimisme.

De heer G. zich inbeeldende dat er „bij de plaat” boven had moeten staan ziet het heel somber in en ziet de frisheid van ons blad aangerand en, niet te vergeten, van Simplicissimus! Dat noem ik nu eerst een ridder van de droevige figuur! Heusch mijnheer Gritters ik geloof dat u beter doet evenals Don Quichot dit artikeltje maar op rekening van een of andere booze toovermacht (uitgaande van de corpsmaagd bijv.) te schuiven.

Ik heb de titel hierboven met D.....e aangegeven, en verzoek u nu nog eens, als 't kan zonder sombere bijgedachten, te raden wat er boven moet staan; misschien raadt u nu wel goed. Dag!

G. D. J.

Mijn oordeel over Gorter's lezingen.

Met zekeren spijt heb ik moeten constateeren dat niet één stem zich heeft laten hooren tot critiek van Gorter's lezingen.

Komt het misschien doordat allen, die er zich genoeg voor interesseerden om de lezingen zelf bij te wonen of de verslagen ervan tenminste te lezen (waartoe ik me ook heb moeten bepalen), het er mee eens waren?

Als dit zoo is, dan kan ik niet beter doen, dan den goeden raad te geven, maar eens een beetje meer studie te maken aangaande werkelijke filosofie, religie en wereldbeschouwingen.

Misschien dat dan dergelijke populaire praatjes als van Gorter, die feitelijk al heel weinig om 't lijf hebben, hoe goed ook bedoeld, minder gemakkelijk als zoete koek zullen worden geslikt.

Ik weet heel goed, dat ik dit nu maar zoo zonder eenig argument allemaal zeg, maar bij gebrek aan tijd moet ik het bij een welgemeenden raad laten blijven.

Diegenen, die deze zaak werkelijk ernstig genoeg opvatten om eigen meening aan die van een ander te toetsen, moeten nog maar eens goed erover denken.

PERSANT SNOEP.

Een beleefd verzoek.

Het stukje van den heer Persant Snoep doet sterk denken aan zoo'n attest van een scheikundige voor een of ander voedingsmiddel. „Mijn oordeel over . . . bijv. van Houtens Cacao”, ondertekend met een naam van eenig gezag in de wetenschappelijke wereld. Nu is er echter bij die treffende overeenkomst ook een treffend onderscheid. De chemicus nl. argumenteert zijn oordeel gewoonlijk door de uitkomsten eener scheikundige analyse te vermelden. De heer Persant Snoep daarentegen heeft voor de analyse der bakerpraatjes, die Dr. Gorter de heeren Marx en Engels nazegt, den tijd niet!

Dit nu is wél jammer.

In de eerste plaats omdat de naam van den heer Persant Snoep bij de meeste weekblad-lezers stellig niet zooveel gezag zal hebben, dat zij aan zijn ongemotiveerd oordeel eenige waarde hechten, zoodat zijn stukje dus een geheel anderen indruk moet maken dan hij bedoeld heeft. Vervolgens omdat het vernemen van des heeren Persant Snoep bezwaren tegen het Historisch Materialisme voor menigeen groot nut zou kunnen hebben.

Het is eigenlijk méér dan jammer, het is onverantwoordelijk van den heer Persant Snoep dat hij zooveel nu maar laat rondtasten in het duister, dat hij, die het licht bezit, dat het duister zou kunnen verhelderen en den goeden weg zou kunnen doen zien, dat licht kalm onder z'n korenmaat houdt.

Daarom kan ik het niet nalaten den heer Persant Snoep uit te noodigen alsnog een oogenblikje tijd te zoeken, om zijne hoofd-bezwaren tegen het Historisch Materialisme voor ons op papier te brengen. Zóó druk zal hij het niet hebben, dat hem niet een paar minuten overschieten voor dit nuttige werk, dat trouwens voor hem, te oordeelen naar

de toon van zijn stukje, een kleinigheid moet zijn.

Voor 't geval de heer Persant Snoep nog eenige plaatsen uit geschriften van Marx of Engels mocht noodig hebben, om des te „schlagender” het ideote van Gorter's beweringen te kunnen aantoonen, vestigen we z'n aandacht op het artikel dat Gorter in de laatste (Maart-) aflevering van „De Nieuwe Tijd” aanvangt en waarin veel citaten voorkomen. Wij zijn in gespannen verwachting. A.

Persoverzicht.

Minerva 1 Maart.

Meenden we een vorige maal reden te hebben ons over een nieuw leven in de Minerva te mogen verheugen, het jongst verschenen nummer bracht ons (het antwoord van Barnouw niet te na gesproken) de teleurstelling, wat te voorbarig geoordeeld te hebben; want moge het een verblijvend teeken zijn, dat enkele vooruitstrevende elementen zich thans in Minerva doen hooren, zoolang er nog stukken als van R. B. worden opgenomen, stukken nietszeggend in hun rhetorische breedprakigheid, die een doorschnitt burgerschooljongen (over gymnasiasten met hun wetenschappelijk systeem spreek ik niet) zich schamen zou als hollandsche opstellen in te leveren; zoolang dergelijke stukken nog worden opgenomen, kan er nog van zeer weinig frisch leven in een blad sprake zijn.

Propria Cures 3 Maart.

Het belangrijkste in dit nummer is het verslag van de Corpsvergadering. Meer dan ergens anders doet zich in Amsterdam gevoelen dat het Corps niet meer is „de” band tusschen de studeerenden en dat in overeenstemming hiermee, het Corps zijne instellingen moet wijzigen. In verband hiermede kunnen we twee stroomingen waarnemen. Aan de eene kant, zij, die het Corps in overeenstemming willen brengen met de feitelijke toestand (afschaffing van faculteiten wier taak reeds door de faculteitsverenigingen is overgenomen enz.) Aan de andere kant degenen, die de instellingen van het Corps zoodanig willen wijzigen dat het wederom het meerendeel der studeerenden kan omvatten. De meerderheid bleek het laatste standpunt te zijn toegedaan. In een aangenomen motie wordt de Senaat uitgenoodigd voorstellen in die richting te doen. Aangezien echter de Senaat deze richting niet is toegedaan, is het niet onmogelijk, dat deze Senaat zal aftreden om plaats te maken voor een Senaat in den zin der Corpsvergadering.

Naar aanleiding van Wp's kritisch meetingverslag, schrijft v. S., een stuk over volksweerbaarheid. Volgens hem is een oorlog niet zoo zeer nadeelig voor de bourgeoisie als voor het proletariaat. In de eerste plaats zal het proletariaat de grootste ellende van den oorlog te verduren hebben, in de tweede plaats zal vooral als een oorlog ongunstig afloopt, de organisatie van het proletariaat een geduchte knak krijgen. De bourgeois daarentegen, wiens eigendom verzekerd is, is vrij veilig. Een weerbaar volk zal bij de tegenwoordige toestand met succes een defensieve oorlog kunnen voeren. Verder zal een volksleger vooral indien dit gebaseerd is op de vakverenigingen aan deze een veel groter invloed kunnen geven „Mijns inziens zou het van den proletariër een meesterstuk van politiek zijn, indien hij nu een op zijne vakorganisatie berustende, geduchte weerbaarheid van zijne klasse zich verwerven ging”.

In „Historisch Materialisme te Groningen” wordt de socialistische leeskring Conamur à faire genomen, die tot kennismaking met de socialistische theorieën tot nog toe 3 bestrijders daarvan heeft laten optreden; zeker wel de geschiktste wijs om een juist inzicht te krijgen! J. F. L.

Berichten en mededeelingen.

DELFTSCH STUDENTENCORPS.

Corpsvergadering op Vrijdag 9 Maart in de „Eensgezindheid”, 's avonds te 7 uur.

Gekozen tot Commissaris der Stem- en Schouwburg-Commissie: F. MULLER JR.

SOCIETEIT PHOENIX.

Gekozen tot President: H. P. G. DEN TEX.

„ „ Thesaurier: F. A. MEIUIZEN.

„ „ Bibliothecaris: J. J. CANTER CREMERS.

Herstemming voor 2 Commissarissen tusschen:

WIJNMALEN, FEITH, WELCKER en ZUIDERHOUDT.

Officieel Billard-concours en Officieus Whist-concours, op Vrijdag 9 Maart.